

Kontaktperson: Niklas Johansson, direktör kommunikation och klimat
Telefon: +46 72 450 52 19
E-post: Niklas1.johansson@lkab.com

LKAB börjar om med miljöansökan i Kiruna – överklagar samtidigt till HD

LKAB har nu beslutat sig för att börja om med sin ansökan om miljötillstånd för hela Kirunaverksamheten. Den utdragna processen gör att det har gått för lång tid, den första ansökan har hunnit bli inaktuell. Samtidigt fullföljer bolaget sitt överklagande till Högsta domstolen (HD).

— Då vi ändå börjar om så handlar detta inte längre om att vinna för att få vår ansökan från 2018 prövad, utan enbart om en kamp för rimliga och effektiva tillståndprocesser där domstolarnas tillämpning är en avgörande funktion, säger Niklas Johansson, direktör för kommunikation och klimat, LKAB.

— Miljöbalken är uppbyggd utifrån att domstolarna ska göra avvägningar mellan olika samhällsintressen, vi hoppas på att Högsta domstolen tydliggör detta. Vi kan inte låta Mark- och miljööverdomstolens beslut bli rättspraxis. Vi menar att Mark- och miljööverdomstolens tillämpning är ett klart avsteg från etablerad praxis utan egentligt stöd i lagtext eller förarbeten. Det är ett beslut som dessutom innebär en konflikt med behovet och den politiska viljan från regering och riksdag att effektivisera tillståndprocesserna, och ett beslut som i stället ökar osäkerheten och riskerar att förlänga processer, säger Niklas Johansson.

Den första ansökan bestod av flera tusen sidor, påbörjades år 2014 och har kostat 100 miljoner kronor. LKAB har nu påbörjat förarbetet med en ny ansökan och planeringen av nya samråd och räknar med att den nya ansökan kommer att ta minst något år att arbeta fram innan den kan lämnas in.

— Att vi nu får börja om är så klart ett enormt resursslöseri för oss och samhället, utan verklig nytta för varken, miljö, klimat eller individer, säger Niklas Johansson och fortsätter:

— Anledningen till att vi väljer att överklaga, trots att vi börjar om, är att HD måste reda ut hur prövningssystemet ska fungera framåt. Vi behöver vända den trend mot ökad byråkratisering och bokstavstolkning som vi sett på senare år om vi ska få en

effektiv, tydlig och rimlig miljöprövningsprocess som behövs för att vi i Sverige ska klara våra klimatomställningsambitioner, säger Niklas Johansson.

LKAB har tidigare fått sin ansökan om miljötillstånd för verksamheten i Kiruna avvisad. Ansökan innebar en ökning av takten i järnmalmsproduktionen från 30 till 37 miljoner ton per år. En oenig Mark- och miljööverdomstol meddelade i ett pressmeddelande att de ansåg att LKAB genom att inte tillräckligt tydligt bjuda in energibrunnsägarna missade möjligheten att genom samråd diskutera alternativa lösningar.

— Alla som bor i Kiruna är högst medvetna om att de påverkas av vår verksamhet. Ingen i Kiruna har heller klagat på hur samrådsinbjudan gick till. Och den enda alternativa lösningen i det här fallet är att sluta bryta järnmalm i Kiruna, vilket jag inte tror vare sig de boende i Kiruna eller lagstiftarna vill, säger Niklas Johansson.

I sitt överklagande efterlyser LKAB ett tydliggörande av det rättsliga läget och att domstolarna tar ett ökat ansvar för att skapa vägledning och klarhet genom sina beslut, eftersom man anser att prövningen av ärenden om tillstånd enligt miljöbalken har genomgått en påtaglig förändring sedan lagen trädde i kraft. Formaliafrågor har fått allt större vikt, vilket har medfört allt längre prövningsprocesser och allt sämre förutsägbarhet.

— Vi menar att den rättsutveckling som skett med tillämpningen riskerar att konservera svensk industri i gamla klimatbelastande processer och försvårar och försenar den stora klimatomställningen med moderna miljövillkor, som samtidigt ska skapa tillväxt, jobb och välfärd i Sverige, säger Niklas Johansson.

När LKAB:s omställning är klar kommer bolaget att ha minskat sin och sina kunders klimatpåverkan motsvarande Sveriges samlade utsläpp av växthusgaser. Andra industrier är på väg att göra liknande stora och komplexa omställningar.

— Vi och stora delar av svensk industri ser stora möjligheter att skapa stor klimatnytta och samtidigt säkra framtidens gröna jobb och välfärd. Att klimatförändringarna redan är ett faktum är nog alla överens om efter denna sommar med bland annat bränder, hetta och extrem torka i stora delar av Europa. Det är en underdrift att säga att det brinner i knutarna nu. Klimatet kan inte vänta. Vi vill ta ansvar, men alla delar av samhället inklusive domstolarna måste också ta ansvar och aktivt tillämpa bestämmelserna så att vi får ett rimligt och effektivt system som möjliggör en helt annan förändringstakt, avslutar Niklas Johansson.

Sammanfattning av LKAB:s viktigaste argument i överklagandet

- Beslutet innebär ett klart avsteg ifrån etablerad praxis angående genomförande av samråd enligt miljöbalken, det finns inget stöd i lagtexten för att särskilt berörda ska bjudas in på särskilt sätt i relation till berörd allmänhet. Att LKAB dessutom inte gavs tillfälle att avhjälpa den bedömda bristen genom ett kompletterande avviker också ifrån tidigare praxis och saknar stöd i lagstiftningen. LKAB önskar att Högsta domstolen fastställer och tydliggör praxis.
- Beslutet står i konflikt med samhällets behov av att tillståndprocesser effektiviseras och att förutsägbarheten ökas. Något som är nödvändigt för att prövningar enligt miljöbalken inte ska stå i vägen för de projekt som behövs för den gröna omställningen.
- Det här beslutet riskerar att få oöverskådliga konsekvenser för alla framtida prövningar när det gäller samråd, då det skärper kraven ytterligare jämfört med tidigare praxis och samtidigt kan väntas leda till tillämpningsproblem. Beslutet skärper inte bara gränserna för hur olika grupper ska informeras vid samråd, utan spär också på osäkerheten för den som söker tillstånd och ökar risken för sena avvísningar.

Bakgrund

Den 29 juni 2018 lämnade LKAB in en ansökan till mark- och miljödomstolen om nytt tillstånd enligt miljöbalken för befintlig och utökad gruvverksamhet och produktion av malmkoncentrat och pellets med mera inom Kiirunavaara gruvindustriområde.

I slutet av förra året stod det klart att domstolen avvisade ansökan. LKAB överklagade då till Mark- och miljööverdomstolen som i början av sommaren gav mark- och miljödomstolen rätt, men ledamöterna var inte eniga.

Dagens tillstånd omfattar en maxproduktion på 30 miljoner ton råmalm i Kiirunavaara och 14,8 miljoner ton färdiga järnmalmsprodukter.

Den ändrade volymen handlar inte om att bryta ut mer malm än vad som finns enligt gällande tillstånd, utan i vilken takt det kan brytas ut och förädlas genom effektiviseringar, vilket är en byggsten i planen för LKAB:s omfattande klimatomställning, som riskerar att försenas av domstolens avslag.